

SKATTENYTT

OFFICIELLT ORGAN FÖR TAXERINGSNÄMNSORDFÖRANDENAS RIKSFÖRBUND

NR 11 1977

Budgetminister Ingemar Mundebo inför Taxerings- nämndsordförandenas Riksför- bund fredagen 21 oktober 1977 i Stockholm

En gång om året skall de skattskyldiga här i landet taxeras för inkomst och förmögenhet. Det skall ske i överensstämmelse med skatteförfattningarna och på ett rättvist och likformigt sätt, som det står i författningen. De närmast berörda i detta arbete är drygt 6 milj skattskyldiga som — med högst skiftande förutsättningar — under några veckors tid skall fylla i och lämna sina deklarationer och drygt 5 000 taxeringsnämnder som — också med skiftande förutsättningar — under några månaders tid skall bedöma deklarationerna.

Med denna något förenklade beskrivning av förutsättningarna för Ert arbete som taxeringsnämndsordförande vill jag peka på en mycket viktig fråga i de kommande årens skattereformer. Jag tänker på frågan om hur man skall kunna *förenkla skattelagstiftningen* så att bättre förutsättningar än för närvarande skapas för riktiga och rättvisa taxeringar.

Vi har i dag så många regler och undantag att t o m Ni som arbetar inom skatteområdet ibland kan ha svårt att överblicka hela fältet. Och för de skattskyldiga uppkommer problem genom de många olika reglerna. Deklarationen av inkomster och utgifter blir mer komplicerad än den skulle behöva vara.

Jag är medveten om att det finns stora svårigheter när det gäller att förenkla skattelagstiftningen. Den största svårigheten ligger kanske däri att man hos de skattskyldiga finner önskemål både om enkla och schabloniserade regler och om regler som ger millimeterrättvisa. Dessa båda önskemål är dessvärre oftast oförenliga.

Den som kräver millimeterrättvisa bortser ofta från att detaljerade regler, som tar hänsyn till den skattskyldiges speciella förhållanden i varje särskilt fall, i sig kan skapa orättvisor. Vissa skattskyldiga känner inte till reglerna och går kanske miste om de skattelättnader som reglerna medger. Andra åter utnyttjar reglerna för att tillskansa sig skattelättnader som inte är avsedda. En detaljreglering låser också gransknings- och kontrollresurserna hos myndigheterna och försvagar därigenom myndigheternas möjligheter att komma till rätta med det rena skattefusket. Jag får som budgetminister många förslag från enskilda människor och organisationer som skulle förenkla taxering och beskattning, men jag får väl så många förslag som skulle försvåra och komplicera, ty det är vad många idéer om speciella hänsyn till olika situationer skulle innebära.

Det pågår nu ett omfattande utredningsarbete på skatteområdet. De tre stora utredningarna — 1972 års skatteutredning, företagsskatteberedningen och kommunalekonomiska utredningen — lämnar sina slutbetänkanden mot slutet av detta år. Det är min förhoppning att den skattepolitiska debatt, som bör bli följd av utredningarnas förslag, kommer att bana vägen för förändringar i skattesystemet i förenklande riktning. Det är i vart fall min uppfattning — och jag tror att jag här har stöd av många människor — att ett viktigt inslag i de kommande reformerna måste vara att förenkla skattelagstiftningen.

Det är å andra sidan klart att förenklingarna måste ske i etapper. Det kommer att ta lång tid innan vi når fram till ett system som mera allmänt präglas av enkla och lättförståeliga regler. Det är också viktigt att komma ihåg det samband som råder mellan kännbara marginalskatter och kraven på precision i skattereglerna. Vår höga ambition i fråga om fördelningspolitiska effekter och hänsyn till den individuella skatteförmågan gör att skattesystemet förmodligen alltid måste inrymma en hel del komplicerade regler. Vidare behövs särskilda lagar med en ofta rätt ingående reglering för att komma till rätta med olika former av skattefusk och skatteflykt. Det är därför lika viktigt som tidigare att ansträngningar görs för att förbättra och effektivisera organisationen på skatteområdet så att problemen kan bemästras på bästa sätt.

Här kommer RS-reformen in i bilden, alltså en ny administration och taxering i första instans och ett nytt system för automatisk databehandling inom folkbokföring och uppbörd. Syftet med denna är ju att höja kvaliteten på taxeringen i första instans för att därigenom få större likformighet och

rättvisa vid taxeringen. Reformen kommer också helt naturligt att i hög grad få återverkningar på Er arbetssituation. Som Ni vet har vi förlängt genomförandetiden för RS-reformen ett år, detta för att få ytterligare tid för förberedelse, för utredning och utbildning och för information. Det är en förlängning som jag tror var värdefull, inte minst för att ytterligare beakta integritets- och säkerhetsfrågor. Det har under det gångna året förts en livlig debatt om RS-reformen, om planering, systemutveckling, ekonomiska kalkyler, ambitionsnivåer och annat. Många inlägg har präglats av förenklningar och överdrifter. Jag tror likväl att det varit värdefullt att projektet på detta sätt granskats och analyserats. Vi bör nu ha goda förutsättningar att på ett bra sätt genomföra reformen.

Nya arbetsuppgifter och arbetsmetoder väntar Er i den nya organisationen. Man kan nog t o m utan överdrift säga att taxeringsnämndsordföranden genom reformen kommer att få en delvis annan roll vid taxeringsarbetet än han/hon för närvarande har. Några exempel får belysa detta påstående.

Taxeringsperioden förlängs till den 30 november och granskningsdelen av taxeringsarbetet läggs generellt över på tjänstemän hos skattemyndigheterna. Det innebär att uppdraget som ordförande blir nära nog en helårsuppgift men naturligtvis inte en heltidsuppgift. Det innebär också att ordföranden i huvudsak befrias från uppgifterna att förhandsgranska deklARATIONERNA, att föredra dem inför nämnden och att sköta det expeditionella arbetet.

Att ordföranden slipper dessa många gånger tyngande uppgifter och dessutom får en längre arbetsperiod bör enligt min mening komma det egentliga taxeringsarbetet till godo. Förutsättningarna för ordföranden att tillsammans med nämnden åsätta likformiga och rättvisa taxeringar bör således kunna öka i den nya organisationen. Det blir därvid en viktig uppgift för ordföranden att leda arbetet inom nämnden så att de förtroendevalda ledamöterna kan tränga in i taxeringsfrågorna och utöva ett verkligt inflytande på besluten. Den medborgerliga förankring av besluten som av tradition finns i första instans på skatteområdet bör således bibehållas och förstärkas.

Detta är inte minst viktigt med hänsyn till ett par andra förändringar som RS-reformen för med sig för nämndens del. Som Ni vet är det meningen att ADB-stöd skall införas vid taxeringen och att kontrollen av de svårare deklARATIONERNA skall fördjupas. Detta innebär att det kommer att finnas ett bättre underlag för taxeringsbesluten, men samtidigt kommer ett större antal svåra skatterättsliga frågor att aktualiseras redan i första instans.

Vidare skall taxeringsnämnderna i den nya organisationen besluta i nya ärendegrupper, bl a i fråga om skattetillägg. Även på detta område kommer nämnderna att möta rättsfrågor som ibland kan vara svåra. Stora

krav kommer att ställas på kunskap — men också på gott omdöme — vid avgörandet av ärendena.

Den förändrade roll för ordförandena, som jag här har skisserat, kommer som jag ser det att föra med sig intressantare och mer utvecklade arbetsuppgifter än tidigare. Samtidigt kommer kraven på noggrannhet och vishet vid beslutsfattandet att öka. Jag är säker på att den mycket skickliga ordförandekår som vi av tradition har här i landet kommer att bemästra sina kommande uppgifter på samma förtjänstfulla sätt som hittills varit fallet. Jag har vid flera tillfällen betonat att vi ställer och måste ställa höga krav på alla som arbetar med taxering, beskattning och uppbörd. Vi har rätt att kräva effektivitet, ett väl fungerande system, ett intensivt, målmedvetet arbete på att skattesystemet skall fungera bra. Vi har också rätt att kräva mänsklighet, att bli generöst behandlade om vi gjort något småfel, att få snabb information om lagar och blanketter och att inte drabbas av trakasserier eller vänta i årtal på slutliga beslut.

Skickliga och omdömesgilla taxerare utgör i själva verket den tredje och sista länken i den kedja som skall garantera likformiga och rättvisa taxeringar och vars övriga länkar består just av enklare skatteregler och en effektiv och smidig organisation. Sammanfattningsvis tror jag man kan säga, att vi har den sista länken på plats, att vi har hunnit en bit på vägen när det gäller den andra och att vi nu på allvar måste börja arbeta för att sätta dit också den första länken, dvs enklare skatteregler.